

SANAYİDE KARSIZLIK ALARMI VE ORTA GELİR TUZAĞI

Ömer Faruk Çiftçi
Dünya Gazetesi

Son yıllarda ekonomimizin en önemli sorunlarından birisi karsızlık olarak karşımıza çıkıyor. Bunun yansıması ise orta gelir tuzağı. Orta gelir tuzağı; bir ekonominin belirli bir kişi başına gelir düzeyine ulaştıktan sonra orada sıkışıp kalmasıdır. Aslında sadece Türkiye'nin değil dünyada birçok gelişmekte olan ülkenin de sorunudur. Bu durumdan kısa sürede kurtulan ülke var mı dersiniz? Güney Kore haricinde olmadığını biliyorum. Güney Kore yeniden örgütlenecek, buluş yaparak, teknolojiye katkıda bulunarak bu eşiği aşmayı başardı. İşimiz hiç de kolay değil. Ekonomistler birçok reçete sunuyor ama net bir şey söyleyebilmek zor. Ortak kanı Petrol ya da doğal gaz gibi kaynakları olmayan ülkelerin orta gelir tuzağını aşabilmelerinin yolu buluş yapmaktan, teknoloji geliştirmekten geçiyor. Türkiye'nin aynası konumundaki Bursa özeline baktığımızda da durum farklı değil. Birtakım çevreler Bursa'nın orta gelir tuzağına düşmediği konusunda ısrar etse de bal gibi tuzağın içinde olduğumuzu söyleyebilirim. Bu durumu ekonomik verilerde bulabileceğimiz gibi BTO'nun bu yıl 17'ncisini düzenlediği

"250 Büyük firma" araştırması sonuçlarında da rahatlıkla görüyoruz. Tablolarda en dikkat çeken bölüm sanayicinin karlılık oranındaki düşüşü. 2012 yılına göre 2013'de yaşanan düşüş yüzde 10'u bulmuş durumda. 17 yıllık veriler sanayicinin 2001'den 2007 yılına kadar karlılıkta tavan yaptığını gösteriyor. Bu dönemde ülke olarak da rekor büyümeler gerçekleştirdik.

Sanayideki bu gelişim ve karlılık kişi başı geliri 10 bin dolar seviyesine getirdi. Sonrasında gelen ekonomik kriz bir anda dengeleri alt üst etti. 2013 yılı verileri 2010 verileri ile neredeyse aynı. 2007-2010 arası küçük artışlarla geçmiş. 2007 yılından beri yarımda sayıyoruz dersek yanlış olmaz. Aradan geçen 7 yıllık sürede 10 bin dolar eşiğini aşamadık. Orta gelir tuzağı denen de budur nihayetinde. Sanayici kar edebilmeli ki yeni yatırım, yeni istihdam yaratabilsin, çalışanına daha iyi ücret verebilsin. Karlılık orta gelir tuzağı denen sendromun da panzehridir. Karlılığın olmadığı bir ekonomide gelişmeden de söz edebilmek zordur. Ne zaman ki know-

how'u kendimize ait üretimler yaparız işte o zaman başardık demektir. Kendi otomobilimizi üretmedik ama ilk yerli tramvayı Bursa olarak raylara indirdik. Yerli raylı sistem araçları katma değerli üretimdir. En az otomotiv kadar desteklenmelidir. Çünkü önümüzdeki 10 yıllar ülkemizde bu sektör büyük yatırımlar alacaktır. Otomotivdeki tecrübe ve sinerjiyi buraya rahatlıkla aktarabilir ve değerlendirebiliriz. Makine sektörü de aynı şekilde. Makine sektöründe ihraç edilen ürünlerin kilogram fiyatı 6,5 dolar seviyesinde Almanya'nın bu rakamı 23 dolar. Demek ki daha çok yol almamız gerekiyor.

BTO Başkanı İbrahim Burak ve ekibinin ortaya koyduğu projelerin odağında katma değerli üretim ve orta gelir tuzağından çıkış reçeteleri var. Orta gelir tuzağından önce ülke sanayisinin can damarı diyebileceğimiz Bursa'nın ve bu havzadaki illerin çıkması gerekiyor ki diğerlerine lokomotif olabilsin. İbrahim Burak, katma değerli üretim için Bursa'nın içinde bulunduğu 1. Bölgenin özel teşviklerle desteklenmesi gerektiğinin altını çiziyor. "Bursa Büyürse Türkiye Büyür" sloganının da yerinde olduğunu söyleyebiliriz. Evet Uzay Havacılık, Savunma Sanayi ve Gökmen Projesi birçok kesime uçuk geliyor ama bir yerden de başlamak gerekmiyor mu? Karlılığı her geçen gün azalan otomotiv sektörüne fasonculuk yaparak içinde bulunduğumuz durumdan çıkmamız imkansız. Projeler başarılı olur olmaz bunu zaman gösterecek ama en azından çaba harcadığını görmek güzel.

